

Stanovisko k habilitačnej práci

Pavol Matula. *Rozdelené Kysuce. Zabratie severných Kysúc Poľskom v rokoch 1938 – 1939. Krakov, Spolok Slovákov v Poľsku, 2012, 88 s. + 24 strán prílohy*

Mgr. Pavol Matula, PhD. predložil na habilitačné konanie zaujímavú publikáciu k málo spracovanej problematike obsadenia časti Kysúc poľským vojskom v roku 1938 a situáciou na obsadenom území v nasledujúcom období, až do septembra 1939. Vtedy sa toto územie dostalo naspäť do Slovenskej republiky v súvislosti s okupáciou Poľska nemeckými vojskami. Práca sa okrajovo zaoberá aj historickými súvislosťami problematiky pred rokom 1938 a snahami Poľska o zábor oblasti Kysúc. Táto udalosť významným spôsobom ovplyvnila poľsko-slovenské vzťahy, ktoré po druhej svetovej vojne a osobitne po roku 1948 patrili k tabuizovaným témam vedeckého historického výskumu na oboch stranách hraníc, aj (česko)slovensko-poľských vzťahov. Toto územie malo špecifický osud a špecifické pozadie, súvisiace s medzinárodnopolitickými aktmi (Mníchovská dohoda a najmä Viedenská arbitráž), ktoré v tomto prípade spustili hraničné presuny súvisiace s likvidáciou Versaillského systému aj Československa. Napriek tomu tieto zmeny nemožno vyčleniť z celkového rámca (česko)slovensko-poľských vzťahov v prvej polovici 20. Storočia, ba naopak mali istý vplyv na ďalšie udalosti.

Výskum tejto problematiky sa doteraz zameriaval práve na všeobecné slovensko-poľské vzťahy, kým Kysúc stáli na vedľajšej koľaji historického výskumu. V tomto práca Pavla Matulu obrátila smerovanie výskumu a prioritne venuje záujem problematike Kysúc aj keď do istej miery ignoruje všeobecné československo-poľské kontexty skúmanej problematiky.

Autor v práci detailne popísal doteraz nespracované aspekty obsadzovania časti Kysúc a ich fungovania pod poľskou vládou. Venoval sa okolnostiam delimitácie hraníc, popisu vojenských operácií pri obsadzovaní územia poľským vojskom. Popis legislatívnych opatrení poľskej administratívy je síce výrazne popisnou, ale nevyhnutnou súčasťou práce, ktorá poukazuje na systematickú prípravu a realizáciu opatrení na obsadzovanou území, z hľadiska

autora práce však poukazuje na precíznosť výskumu. Za významnú súčasť práce považujeme nielen rozbor týchto akcií a udalostí, ale aj reakciu obyvateľstva na realizované zmeny a charakteristiku každodenného života, vrátane problematiky školstva, či cirkevného života.

Práca je napísaná prehľadným a pútavým spôsobom. P. Matula zmapoval historické udalosti v regióne, osobitne zaujímavá je konfrontácia slovenských a poľských zdrojov (denníkov členov delimitačnej komisie) tých istých historických udalostí zo slovenskej strany a aj poľskej strany.

Práca Pavla Matulu čerpá zo slovenskej, poľskej a českej literatúry, predovšetkým však čerpá zo slovenských a poľských štátnych a cirkevných archívov. Absentujú materiály v českých archívov. K skúmanej problematike by predovšetkým archív ministerstva zahraničných vecí, prípadne archív prezidentskej kancelárie ešte mohli priniesť k skúmanej problematike nové dokumenty. Výsledky výskumu konfrontuje s výskumom dobovej tlače a spomienkami súčasníkov. Predložená práca napriek tejto nespore silnej empirickej báze nie je v plnom zmysle vedeckou prácou. Je na pomedzí vedeckej a vedecko-popularizačnej práce, čo dokazuje v niektorých prípadoch aj voľnejšie používanie jazyka (vytúžená hranica, Poľsko dosiahlo svoje...). Absentuje predovšetkým širšie zhodnotenie doterajšieho vedeckého spracovania problematiky (v podobe vedeckej kritiky prameňov a literatúry) a uvedenie teoreticko-metodologických východísk nastolenej problematiky. Práve pre potreby habilitačného konania by bolo vhodné ba až nevyhnutné, tieto otázky doplniť (napr. v prednesenej habilitačnej prednáške). V tejto súvislosti treba povedať, že úvod a záver práce sú veľmi skromné. Tak ako čitateľ nedostáva v úvode komplexnejšie informácie o širších historických udalostiach nastolenej problematiky, tak v závere nedostáva ani najpodstatnejšie informáciu o situácii v regióne v širších historických súvislostiach po roku 1945.

Predloženú prácu Pavla Matulu *Rozdelené Kysuce. Zabratie severných Kysúc Poľskom v rokoch 1938 – 1939*. Krakov považujem za prínosnú a osvetľujúcu málo známu, napriek lokálnemu charakteru však nielen regionálnu, ale aj celoštátnu problematiku dejín Slovenska. Výsledkom dlhodobého výskumu autora je teda originálna práca, aj keď v niektorých častiach veľmi popisná a z hľadiska cieleného popularizačného dopadu predimenzovaná dlhými, ale väčšinou funkčnými citátmi z denníkov alebo spomienok priamych účastníkov historických udalostí. Vytvára v celku zaujímavý príspevok k poznaniu dejín nielen regiónu Kysúc v rokoch 1938 – 1939, ale aj k poznaniu diplomacie a zahraničnej politiky Slovenska a Poľska

v predmetných rokoch. Predložená práca je spracovaná je na dobrej profesionálnej úrovni, prináša nielen nové poznatky, ale zaplňa aj medzeru vo výskume slovensko-poľských vzťahov.

Na základe predloženej práce odporúčam prijať prácu na habilitačné konanie a v prípade splnenia ďalších podmienok stanovených zákonmi a internými predpismi Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici odporúčam udeliť Mgr. Pavlovi Matulovi, PhD. vedeckopedagogickú hodnosť docent v odbore 2.1.9 slovenské dejiny.

V Košiciach 26. novembra 2013

prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc.